

Nekrologi

GWIDON RYSIAK

(1935-1996)

20 grudnia 1996 r. zmarł w Krakowie doktor habilitowany nauk prawnych, docent Uniwersytetu Jagiellońskiego, były wieloletni kierownik Katedry Prawa Międzynarodowego Publicznego tej uczelni.

Odszedł człowiek o niezwykle osobowości i prawości charakteru. Urodził się 12 maja 1935 r. w Kielcach. Tam zdał maturę. Studia rozpoczął na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, które ukończył w 1956 r. i odtąd związał się z UJ na przeszło 40 lat.

Wybitny znawca prawa międzynarodowego profesor Ludwik Ehrlich w swojej opinii o młodym absolwencie tak pisał: „Mgr Gwidon Rysiak należy moim zdaniem do najzdolniejszych absolwentów Wydziału Prawa UJ ostatnich lat”.

Rychło zweryfikowała się opinia prof. L. Ehrlicha, co znalazło swój wyraz w przedstawionej do publicznej obrony pracy doktorskiej na temat: *Trybunał Administracyjny ONZ* (1963). W 1964 r. odbył podyplomowe studia w Akademii Prawa Międzynarodowego w Hadze, a w 1965 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Cambridge.

Kontynuację Jego badań z zakresu Organizacji Narodów Zjednoczonych stanowiła rozprawa habilitacyjna pt. *Funkcje Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa* (1969).

Tak praca doktorska, jak i habilitacja zostały powszechnie uznane za wybitne osiągnięcia naukowe, które wprowadziły Gwidona Rysiaka do grona przodujących i najwybitniejszych specjalistów prawa międzynarodowego.

Gwidon Rysiak brał również czynny udział w pracach przygotowawczych do wiedeńskiej konferencji w sprawie kodyfikacji prawa traktatów, jak i podczas pierwszej sesji tej konferencji (1968).

Szczególne miejsce w Jego badaniach obok problematyki Organizacji Narodów Zjednoczonych zajęła kwestia stosunków polsko-niemieckich (zwana dawniej niemcoznawczą). Za sprawą swego Mistrza, prof. Ludwika Ehrlicha związał się w latach pięćdziesiątych z Towarzystwem Rozwoju Ziem Zachodnich (TRZZ). W latach 1957-1963 był członkiem Zarządu Miejskiego TRZZ w Krakowie, a następnie członkiem Prezydium, zaś w latach 1967-1970 objął funkcję wiceprzewodniczącego Zarządu Miejskiego (funkcję przewodniczącego pełnił wówczas jego serdeczny kolega z Katedry, a później Przyjaciel – ówczesny docent Marian Iwanejko). Nie omieszczał wspomnieć o tych kontaktach w jednym z ostatnich tekstów jakie wyszły spod Jego pióra dedykując swój artykuł pt. *Polski dziurnik poczdamski* na ogólnopolską konferencję poświęconą pamięci Prof. Mariana Iwanejko (Kraków, 27-28 września 1995, Akademia Ekonomiczna w Krakowie) – „Ostatniemu Przewodniczącemu Oddziału Krakowskiego (Miejskiego) TRZZ”. W ramach TRZZ organizował i wygłaszał prelekcje w szkołach i klubach studenckich na temat stosunków polsko-niemieckich dla grup przyjeżdżających ze Śląska Opolskiego i Mazur.

Problematyka niemcoznawcza, ze szczególnym uwzględnieniem zachodniej granicy Polski i odszkodowań niemieckich była przedmiotem Jego wykładów i publikacji podczas pobytów naukowych w Wielkiej Brytanii i USA. Będąc mistrzem pióra wiele publikował z zakresu

stosunków polsko-niemieckich na łamach prasy popularnej. Dał się poznać jako autor „Tygodnika Powszechnego” (zarówno pod własnym nazwiskiem, jak i pod pseudonimami: „Jakub Przyłucki” i „Jacek Bruzewicz”) oraz „Studenta” (między innymi felietony „Spectatora”).

Badania swoje z zakresu stosunków polsko-niemieckich kontynuował w Instytucie Śląskim w Opolu. Najpierw jako konsultant naukowy, a następnie jako twórca Pracowni Niemcoznawczej (przekształconej z czasem w Zakład Stosunków Międzynarodowych). Artykuły i recenzje poświęcone tematyce niemcoznawczej publikował Gwidon Rysiak na łamach wydawanego przez Instytut Śląski w Opolu „Biuletynu Niemcoznawczego”, gdzie pełnił funkcję zastępcy redaktora naczelnego (redaktorem naczelnym był wówczas prof. Józef Kokot). „Biuletyn Niemcoznawczy” z czasem przekształcony został w „Przegląd Stosunków Międzynarodowych”, periodyk o charakterze ogólnopolskim. W piśmie tym doc. dr Gwidon Rysiak był nadal zastępcą redaktora naczelnego, a po śmierci prof. J. Kokota, p.o. redaktora naczelnego. W dalszym ciągu dawał wyraz swoim zainteresowaniom niemcoznawczym w licznych artykułach na łamach „Przeglądu Stosunków Międzynarodowych” czy też jako uczestnik periodycznych konferencji naukowych *Colloquium Opole* na temat stosunków polsko-niemieckich. Finalnym rezultatem jego badań była obszerna monografia pt. *Zachodnia granica Polski na Konferencji Poczdamskiej* (Opole 1970).

W Opolu doc. dr hab. Gwidon Rysiak podjął też badania na temat statusu prawnomiędzynarodowego Odry. Był autorem szeregu ekspertyz, a jako członek Komisji Odry uczestniczył w pracach nad koncepcjami Kanału Odra–Dunaj i Zbiornika Raciborskiego czy też w rokowaniach dwustronnych polsko-czechosłowackich na temat statusu wód przygranicznych. Pokłosiem tych badań była książka *Status prawnomiędzynarodowy Odry* (Opole 1982), której był współtwórcą i zarazem współredaktorem. Za swą działalność na rzecz koncepcji Kanału Odra–Dunaj odznaczony został Medalem Gryfa Szczecińskiego.

Był też członkiem Instytutu Zachodniego w Poznaniu oraz członkiem Głównej i Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich – Instytutu Pamięci Narodowej.

W samym Krakowie związał się też z Instytutem Badań Polonijnych, gdzie był kierownikiem Pracowni Prawnej, wicedyrektorem Instytutu i dyrektorem Szkoły Letniej Kultury i Języka Polskiego. Za swe zasługi na tym polu odznaczony został Medalem Towarzystwa „Polonia”. W Instytucie Nauk Politycznych UJ pełnił funkcję kierownika Zakładu Stosunków Międzynarodowych. Był także Członkiem Rady Naukowej krakowskiego oddziału Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych oraz Centrum Badań nad Długiem i Rozwojem, które współorganizował.

Doc. dr hab. Gwidon Rysiak należał do *International Law Association (ILA)* oraz wchodził w skład zespołu redakcyjnego „*Polish Yearbook of International Law*”.

W ostatnich kilku latach był doradcą szefa Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie był autorem wielu ekspertyz i analiz dla potrzeb parlamentarzystów.

Do najważniejszych publikacji, poza wyżej wymienionymi, trzeba zaliczyć skrypt, którego był współautorem pt. *Wybór orzeczeń Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości*, T. II (Kraków 1969).

Wśród wielu odznaczeń i wyróżnień, które otrzymał najbardziej cenił sobie Medal Komisji Edukacji Narodowej i studencką Odznakę Zrzeszenia Studentów Polskich.

Doc. dr hab. Gwidon Rysiak był zawsze człowiekiem pogodnym, życzliwym ludziom, cenionym i lubianym w każdym środowisku, w którym się obracał, był wreszcie optymistą w myśleniu i działaniu, mimo że zmogła Go trwająca wiele lat choroba.

Choć nie ma Go dziś wśród nas na zawsze pozostanie w pamięci wielu osób. Gwidon Rysiak, najmłodszy a zarazem ostatni uczeń krakowskiej szkoły prawa międzynarodowego stworzonej przez prof. Ludwika Ehrlicha.

Marian Banach
Zofia Szafrńska